Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ ἔδαφος Κεφαλλ.: *Τά γράβαλα μοῦ ξεστελιώσανε τ' ἀλέτρι. Ἔχω κἄτι χωράφια ὅλο γράβαλα! Τί νὰ σπείρῃς;* **3)** Λίθος χειροπληθὴς Ἤπ. (Ραδοβύζ.) Θεσσ. (Μυρόφυλλ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀσταν. Γραν. Δωρ. Εὐρυταν. Καρπεν. Λεπεν. Ξηρόμ. Σπάρτ.)—*Λεξ.* Αἰν.: *Πῆρι ἕνα γράβαλου κὶ τό 'ρριξι κουντά τ'* Αἰτωλ. *Τοὺ χαλᾶν τὰ γράβαλα τ' ἀμπέλ' αὐτόθ.* || Φρ. *Τοὺν πῆρι μὶ τὰ γράβαλα ἀπουκουντὰ* (= τὸν κατεδίωξε) αὐτόθ. *Γράβαλα 'ς τοὺ κιφάλ' του!* (ἐπὶ μὴ ἐκτελέσεως πράξεως ἡ ὁποία θὰ ἀποβῇ ὠφέλιμος εἴς τινα) Γραν. Συνών. *κιόνι, κοτρώνι, μόχαλο.* **4)** Ἀγρὸς πετρώδης Ἰκαρ. (Εὔδηλ.) Μῆλ.: *Βάλε κανέναν παπούτσι καὶ δὲν μπορεῖς νὰ περπατήσῃς καλά, γιατ' εἶναι ὅλο γράμπαλα* Εὔδηλ. *Ἔχω 'ς τὸ μεγάλο λιβάδι μνιὰ γραμπάλα, μὰ δὲ δηνὲ σπέρνω ποτὲς* Μῆλ. **5)** Πετρώδης πυθμὴν θαλάσσης Ἐρεικ.: *Ἐφουντάρησε τὴν ἄνκουρα πάνω 'ς τὰ γράμπαλα.* **6)** Ἐπιθετικ., ὁ πετρώδης Στερελλ. (Δωρ.): *Χουράφι γράβαλου.*

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γράβαλο* Ἐρεικ. Ἰθάκ. *Γράβαλου* Ἤπ. (Φιλιᾶτ.) Μακεδ. (Καρπερ.) *Γράβαλα* Λευκ. (Νικιάν.) *Γράμπαλο* Ἐρεικ. *Γραμπάλ-λες* Ἀμοργ.

γραβαλωνίζω ἐνιαχ. *γραβαλουνίζου* Στερελλ.(Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Τριχων.)

Ἐκ συμφύρσ. τῶν ρ. *γραβαλίζω* καὶ *ἁλωνίζω.*

Ξυλοκοπῶ, ἐπιπλήττω ζωηρῶς ἔνθ' ἀν.: *Πῆι 'ς τ'ἁλών' πὄπιζαν τὰ μ'κρὰ κὶ τὰ γραβαλών'σι* Τριχων.

γραβαλώνισμα τό, ἐνιαχ. *γραβαλών'σμα* Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Τριχων.)

Ἐκ τοῦ *γραβαλωνίζω.*

Τὸ ξυλοκόπημα, ἡ ἐπίπληξις.

γραβαλώνομαι Λευκ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γράβαλο* **(II)**.

Ἐνσφηνοῦμαι εἰς σχισμὴν βράχου: *Ἐγραβαλώθ'κε τ' ἄλογο καὶ τὄχω κ'τσό.*

γραβαλωτὸς ἐπίθ. ἐνιαχ. *γραμπαλωτὸς* Ἤπ. (Μαργαρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γράβαλο* **(II)** καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ωτός.*

Ὀξύς, μυτερός, ἀπότομος ἔνθ' ἀν.: *Εἶναι τὸ μέρος γραμπαλωτὸ μὲ λειανολίθαρα* Μαργαρ.

γραβανᾶς ὁ, Θεσσ. (Τρίκερ)—Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. Ἀρχ. 6 (1923), 210-211 Ν. Ἀποστολίδ., La pêche en Grèce, 26 Π. Οἰκονομίδ., Κατάλ. ἰχθ. Ἑλλάδ., Πρακτ. Ἰνστιτ. Ὠκεαν. - Ἁλιευτ. Ἐρευν. 11 (1927), 521.

Πιθαν. ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γραβανὸς*= τεφρόχρους, διὰ τὸ ὀπ. βλ. Ἀθηνᾶ 32 (1920), 204 καὶ Μ. Στεφανίδ., ἔνθ' ἀν.

Ὁ ἰχθὺς Ἰουλὶς ἡ τουρκικὴ (Iulis turcica) τῆς οἰκογ· τῶν Ἰουλιδῶν (Iulidae) ἔνθ' ἀν.: Συνών. *γαιτανάρι, γαιτάνης* **B1**, *γαιτανιὰ* **1**, *γάιτανος, γαιτανούρι, γαιτανοῦρος, γαργαλίκι, γερανόγυλλος, γυαλίζα, γυαλῖνα* **2**, *γύλλος* **1**, *λεμοναριά, πρασινάλι, ραβανᾶς, φιάμουλα, φραγκόγυλλος.*

γραβάτα ἡ, κοιν. *κραβάτα* Ζάκ.—*Λεξ.* Κορ., Ἄτακτ. 5, 134 Μπριγκ. *κρεβάντα* Ἰων. (Ἀλάτσατ. Βουρλ.) *κρεβάτα* Κύπρ. (Αἰγιαλ. Κυθρ. κ.ἀ.) *γραβάτα* P. Kretschmer, Lesb. Dial., 414 *γραβάντα* πολλαχ. *γραβάδα* Θεσσ. (Ἅγιος Γεώργ.)Πελοπν.(Λάγ.) Σῦρ. *γραβάντα* Κύθηρ.—A.Roussel, Contes de Mycono, 209 *γρεβάτα* Κύθηρ. Κύπρ. (Λευκωσ.) *γρεβάντα* Ἰων. (Σμύρν.) Καρ. (Ἁλικαρνασσ.) Κρήτ. Μῆλ. κ.ἀ. *γκρεβάντα* Ἰων. (Μπουρνόβ.) *γρεβάντα* Πελοπν. (Νεάπ.) Χίος (Βροντ.) *γρεβέντα* Κρητ. *γριβάντα* Σάμ. (Κουμαδαρ.) *γρεγάνδα* Σάμ. (Βαθ.) *γρεβάδα* Κάσ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ cravatta, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸ Κροατικὸν Krvat = ἡ περὶ τὸν λαιμὸν ταινία ὑφάσματος, τὴν ὁποίαν ἔφερον στρατιῶται Κροάται.

Λαιμοδέτης κοιν.: *Ντύνεται καὶ ἀντρίστικα μὲ κἄτι ζακέτες καὶ γρεβάντες, εἶναι κ' ἡ φωνή τσης ἀντρίστικια, κι'ἀπὲ θέλει καὶ παντριγιά! Ποιὸς ἄντρας παίρνει τέτοια γυναῖκα;* Ἰων.(Σμύρν.) *Βρὲ τὸν ἀλειτούργητο, νὰ γυρίζῃ μὲ γραβάδα καὶ ξυπόλυτος!* Πελοπν.(Λάγ.) *Ὁ γαβρὸς εἶν' ἄσιαχτος κι οὔτε τὸ πουκάμισό dου καὶ τὴ γρεβάντα τ' ἔβαλε* Μῆλ. *Δὲ συνηθίζου νὰ βαίνου γραβάντα. Δὲν εἴμαστι ἰδῶ μαθ'μέν' μὶ τ'ς γραβάντις* Ἀλόνν. *Πααίνει 'ς τοὺ σπίτ', νὰ ποῦμι τοῦ συβαστικοῦ μὲ καλούδια, μαδήλια, γραβάδις, π'κάμισα* (*συβαστικοῦ*= ἀρραβωνιαστικοῦ) Θεσσ. (Ἅγιος Γεώργ.) *Γιατί 'ὲν ἔβαλ-λες τὴν καλ-λήν σου τὴν κρεβάταν μὲ τὴν φορεδιάν σου;* Κύπρ. *Τούτ' ἡ κρεβάτα ποὺ ἔβαλες πάει σου πολ-λὰ* Κύπρ. (Κυθρ.) || Ἄσμ.

Ἤθελα νά 'μου ροῦχο σου, γραβάτα τοῦ λαιμοῦ σου,
κορδέλα τοῦ καπέλου σου, κλειδὶ τοῦ ρολοιοῦ σου

Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Τὸ ᾄσμ. εἰς παραλλαγὰς κ.ἀ. **β)** Μεταφ., λωρὶς διαφορετικοῦ χρώματος εἰς τὸ στῆθος ζώων ἢ πτηνῶν ἐνιαχ.: *Τὰ μισάργια πιριστέργια εἶνι μὶ γραβάτα κὶ μὶ φτιρὰ 'ς τὰ πουδάργια* Μακεδ. (Σταν.)

γραβατίτσα ἡ, πολλαχ. *γραβανδίτσα* Σάμ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *γραβάτα.*

Μικρὴ *γραβάτα*, τὸ ὀπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Μὶ d' γραβανδίτσα τ'ς οἱ γι ἄdρις κὶ τὰ ρουλουγάκια 'ς τοὺ χέρ' κὶ μ'ἕνα σουρὸ βραχιουλάκια 'ς τὰ χέρια τὰ κουρίτδα* Σάμ.

γραβατώνομαι πολλαχ. *γραβατώνουμαι* Πελοπν. (Γαργαλ. Μεσσην. Τριφυλ.) *γραβατώνουμι* πολλαχ. βορ. ἰδιωμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γράβατα.*

Φέρω γραβάτα ἔνθ' ἀν.: *Εἶναι γραβατωμένος σὰ γαβρὸς ὁ γιὸς τ'ς Ἀρετούλας τσῆ Φιλώλαινας* Πελοπν.(Γαργαλ.) *Τί μ' γραβατώθ'κις ἔτσ' σήμερα;* Ἤπ. (Κουκούλ) *Τοὺν εἶδα γραβατουμένουν σήμερα κὶ μ' φάν'κι ἀλλειώτ'κους αὐτόθ.*

γραβὶ τό, Ἰθάκ. Κέρκ. (Αὐχιόν. Καρουσ. Κασσιόπ. Περουλ.) *γραφὶ* Κέρκ. (Κασσιόπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γράβα.*

Μικρὸν σπήλαιον ἔνθ' ἀν.: *Ὅταν φτάκωμε 'ς τὸ γραβί, νὰ πᾶς 'ς τὴ μάdαινα* (= μάγισσα) Κέρκ. (Αὐχιόν.) *Εἶναι γραφιὰ ποὺ πάει ἡ ἀλιποῦ* (ἐνν. καὶ κρύβεται) Κέρκ. (Κασσιόπ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Σ' τὸ Γραβὶ τοῦ Τσαούρη* Ἰθάκ.

γραβιάζω Λευκ. (Φτερν.) Πελοπν. (Δυρράχ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γράβα.*

Ρίπτω τι εἰς σχισμὴν βράχου ἢ ἐδάφους ἔνθ' ἀν. *Ἐγραβιάστηκε τὸ ποδάρ' τ' σὲ νιὰ τρῦπα κ' ἔπεσε τανακούρδ'κλα* Λευκ. (Φτερν.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ